

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 listopada 2016 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi oddalił powództwo (...) spółki jawnej w P. przeciwko A. K. i M. W. o zapłatę 15.945 zł i zasądził od powoda solidarnie na rzecz pozwanych kwotę 2.417 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (wyrok k. 369, uzasadnienie k. 370-384 tom II).

Apelację od wyroku złożyła strona powodowa, zaskarżając go w całości i zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na a wynik sprawy, a konkretnie art. 229 k.p.c. przez pominięcie, że strona pozwana w sprzeciwie od nakazu zapłaty przyznała fakt:

a) poniesienia szkody przez powoda, który w dalszym toku postępowania nie wymagał dowodu;

b) działania przez pozwanych jako przedstawiciel pośredni powoda, co także wynikało z treści upoważnienia nr (...) złożonego do akt sprawy, które dodatkowo zostało wadliwie ocenione przez pryzmat art. 233 § 1 k.p.c.;

2. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, a konkretnie art. 233 § 1 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i wyciągnięcia logicznych wniosków wypływających z przeprowadzonych dowodów w zakresie, w jakim Sąd I instancji:

a) ustalił, że powód zobowiązywał pozwanych do kwalifikowania siatki podtynkowej z włókna szklanego jako materiału nietkanego i clenia towaru według stawki 5%, w sytuacji gdy wniosku takiego nie można wyprowadzić z oświadczeń składanych przez powoda na wyraźne żądanie pozwanych po dokonaniu zgłoszeń celnych (k. 303-305), jedynie w celu zabezpieczenia interesów pozwanych, którzy tożsame towary w ten sam sposób clili również innym podmiotom;

b) uznał za niewiarygodne zeznania M. O. i pominął, że powód był zapewniany przez pozwanego o tym, że organy celne i skarbowe nie będą naliczać odsetek z tytułu zwłoki z uiszczeniem należności publicznoprawnej wynikającej z błędnego zaklasyfikowania towaru i zastosowania wadliwej stawki celnej, w sytuacji gdy zeznania M. O. były spójne i logiczne, rzetelnie ilustrowały zaistniały w sprawie stan faktyczny oraz korelowały z innymi dowodami zgromadzonymi w sprawie, zaś istnienie powyższych zapewnień przemawia za odpowiedzialnością pozwanych za szkodę powoda;

c) ustalił, że clenie towarów powoda w Ł. odbywało się na jego wyraźne życzenie w celu stosowania niższej stawki celnej, z której to powód miał odnosić korzyści, w sytuacji gdy teza taka nie znajduje oparcia w zaprodukowanym w sprawie materiale dowodowym, w szczególności w treści dowodu z przesłuchania stron, a nadto działanie takie byłoby nieracjonalne z perspektywy prowadzenia przedsiębiorstwa powodowej spółki;

d) pominął, że pozwani nie informowali powodowej spółki o wszystkich konsekwencjach mogących wyniknąć z clenia towaru według zaniżonej stawki celnej, a funkcji takiej nie mogła pełnić decyzja Naczelnika UC w G. z dnia 9 czerwca 2008 r., gdyż nie wiązał się z nią obowiązek uiszczenia odsetek od zobowiązania podatkowego, a co przekłada się na niedochowanie należytej staranności przez pozwanych i na istnienie związku przyczynowego między ich zachowaniem a szkodą;

e) pominął, że pozwani wiedzieli o toczących się postępowaniach podatkowych przed Naczelnikiem Urzędu Celnego w Ł. i nie czynili żadnych starań w celu ochrony powodowej spółki przed koniecznością uiszczenia odsetek za zwłokę, co przekłada się na niedochowanie należytej staranności przez pozwanych oraz na istnienie związku przyczynowego między ich zachowaniem a szkodą;

3. naruszenie przepisów prawa materialnego przez ich niewłaściwe zastosowanie, a konkretnie art. 355 § 1 i 2 k.c. oraz art. 471 k.c. przez uznanie, że pozwani nie ponoszą winy za szkodę poniesioną przez powoda, w sytuacji gdy dokonanie ogłoszenia celnego z zastosowaniem błędnej stawki i nieprawidłowej klasyfikacji towaru według

norm nomenklatury scalonej stanowi o nienależnym wykonaniu umowy przez pozwanych jako profesjonalistów zajmujących się przeprowadzaniem procedur celnych;

4. naruszenie przepisów prawa materialnego przez ich niewłaściwe zastosowanie, a konkretnie art. 361 § 1 k.c. przez uznanie, że pomiędzy zachowaniem pozwanych a szkodą powoda nie zachodzi adekwatny związek przyczynowy, w sytuacji gdy dla oceny tej okoliczności bez znaczenia jest kwestia udziału pozwanych w postępowaniach podatkowych oraz odwoływania się przez powoda od decyzji podatkowych, których prawidłowość nie może być kwestionowana w postępowaniu przed sądem powszechnym, a naliczenie odsetek od zobowiązań podatkowych związane jest z wcześniejszymi nieprawidłowościami obciążającymi pozwanych, nie zaś z działaniem powoda w postępowaniach podatkowych.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o:

I. zmianę zaskarżonego orzeczenia stosownie do art. 386 § 1 k.p.c. przez i uwzględnienie powództwa w całości – zasądzenie od pozwanych solidarnie kwoty 15.945 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 6 lutego 2013 r. do dnia zapłaty i obciążenie pozwanych kosztami postępowania pierwszoinstancyjnego według norm przepisanych;

II. obciążenie strony pozwanej w całości kosztami postępowania drugoinstancyjnego, w tym kosztami zastępstwa procesowego, według norm przepisanych (apelacja k.390-396 tom II).

W odpowiedzi na apelację pozwani wnieśli o jej oddalenie i zasądzenie od powoda solidarnie na rzecz pozwanych kosztów zastępstwa adwokackiego (odpowiedź na apelację k. 416-426 tom III).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda (...) spółki jawnej w P. nie zasługiwała na uwzględnienie.

Kwestionowane rozstrzygnięcie w sferze jego podstawy faktycznej nie może odnieść oczekiwanego przez skarżącego skutku. Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy i wyczerpujący przeprowadził postępowanie dowodowe oraz dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, które Sąd Okręgowy w pełni podziela i przyjmuje za własne.

Sąd Rejonowy ostatecznie - trafnie w ocenie Sądu Okręgowego - przyjął, w odniesieniu do właściwie dokonanej w toku postępowania apelacyjnego analizy prawnej ujawnionych okoliczności i materiałów niniejszej sprawy, że roszczeniu odszkodowawczemu powoda, które składało się na treść pozwu, nie mogła być udzielona ochrona prawna.

Pozbawiony jest racji zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów zawartej w art. 233 § 1 k.p.c., zgodnie z którą sąd obowiązany jest przestrzegać zasad logicznego rozumowania, a więc może z zebranego materiału dowodowego wyciągnąć wnioski tylko logicznie uzasadnione. Sąd może dać wiarę tym lub innym świadkom, czyli swobodnie oceniać ich zeznania, nie może jednak na tle tych zeznań budować wniosków, które z nich nie wynikają. Przy ocenie dowodów tj. ich wiarygodności i mocy, istotną rolę odgrywają zasady doświadczenia życiowego.

Wszechstronne rozważenie zebranego materiału oznacza uwzględnienie wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu oraz wszystkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych środków dowodowych, a mających znaczenie dla ich mocy i wiarygodności (stanowisko takie zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 czerwca 2003 roku, V CKN 417/01, LEX nr 157326).

W tym zakresie należy brać pod uwagę cały materiał sprawy. W wyniku swobodnej oceny dowodów sąd dokonuje selekcji zebranego materiału pod kątem widzenia istotności poszczególnych jego elementów dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.). Dalszym założeniem prawidłowej oceny dowodów jest ich poprawna interpretacja: np. wykładnia dokumentu, wykładnia zeznań świadka itd.

Ocena, czy określone fakty mają istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy zależy nie tylko od tego, jakie są to fakty, lecz także, a nawet w pierwszej kolejności, od tego, jak sformułowana i rozumiana jest norma prawna, która

w rozpatrywanej sprawie została zastosowana. Dokonane ustalenia faktyczne oceniane są w aspekcie określonego przepisu prawa materialnego, który wyznacza zakres koniecznych ustaleń faktycznych i ma rozstrzygające znaczenie dla oceny, czy określone fakty, jako ewentualny przedmiot dowodu mają wpływ na treść orzeczenia (stanowisko takie zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z 10 lutego 2012 r., II CSK 357/11, opubl.: Legalis).

W rozpoznawanej sprawie brak jest podstaw do przyjęcia, że rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest sprzeczne z tymi okolicznościami, które zostały ustalone w toku postępowania, ani że przeprowadzone dowody nie są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy lub Sąd Rejonowy pominął takie dowody w przeprowadzonym postępowaniu dowodowym. Nie można też zarzucić temu Sądowi, iż wyprowadził logicznie błędny wniosek z ustalonych przez siebie okoliczności, czy też przyjął fakty za ustalone bez dostatecznej podstawy (fakty, które nie zostały potwierdzone materiałem), bądź przeciwnie - uznał za nieudowodnione pewne fakty mimo istnienia ku temu dostatecznej podstawy w zebranych materiale.

Apelujący kwestionuje zasadnicze dla rozpoznawanej sprawy ustalenie, że to właśnie powód zobowiązał pozwanych do kwalifikowania siatki podtynkowej z włókna szklanego jako materiału nietkanego i clenia towaru według stawki 5% (zarzut 2.a. i 2.c.). Nie ma przy tym racji skarżący, że złożone przez powoda oświadczenia (k. 303 i 304) w kontekście pozostałych zdarzeń, nie miało znaczenia dla pozwanych co do clenia towarów. Oświadczenie powoda z dnia 11 czerwca 2008 r. nastąpiło bezpośrednio po wydaniu dla powoda decyzji Urzędu Celnego w G., z której wynikało, że dla zgłoszonego przez powoda towaru w postaci powyższej siatki, właściwa stawka celna wynosi 7%. Niewątpliwie, jak słusznie zauważył Sąd Rejonowy, po odebraniu tej decyzji zarówno powód jako mocodawca, jak i pozwani mieli świadomość wykładni stosowanej przez organy celne w odniesieniu do tego towaru. W tych okolicznościach prawidłowym i logicznym jawi się wniosek, że oświadczenie to zostało złożone przez powoda na wyraźne żądanie jego pełnomocnika, jako zabezpieczenie przed ewentualnymi roszczeniami mocodawcy związanymi z dalszym stosowaniem przez niego zaniżonej stawki celnej. Niewątpliwie bowiem obie strony miały świadomość konsekwencji – wyrównania cła wraz z odsetkami - stosowania na odprawiany towar stawki niższej, bowiem decyzja Urzędu Celnego w G. została doręczona zarówno powodowi, jak i jego pełnomocnikowi. W tym kontekście oświadczenie powoda, jak słusznie skonstatował Sąd I instancji, miało ujawnić stan wiedzy powoda na temat towaru i jednocześnie, stanowić gwarancję, że jeżeli towar zostanie zakwestionowany jako podlegający stawce 7%, to nie będzie to wynikiem braku należytej staranności pozwanych, a nie, jak twierdzi powód, poświadczenia stosowania stawki 5%.

Prawidłowość powyższego rozumowania potwierdza fakt, że do kolejnych odpraw tego towaru w zaniżonej stawce – za wyjątkiem odprawy zakwestionowanej przez Urząd Celny w G. - doszło w innym Urzędzie Celnym, tym razem w Ł.. Niewątpliwie taki zabieg leżał w interesie powoda, który z oczywistych przyczyn chciał uniknąć, w ramach pojawiających się możliwości, wyższych kosztów odprawy celnej, tak jak czynił to do tej pory. Nieprzekonujące są wywody powoda, który sugerował, że zmiana miejsca odpraw celnych podyktowana była zlokalizowaniem siedziby przedsiębiorstwa powoda w Ł. i sprawniejszym przeprowadzaniem procedur, przy jednoczesnym braku jakiegokolwiek wskazania konkurencyjnej korzyści jaką ze stosowania zaniżonej stawki celnej mieliby odnieść pozwani. Niewątpliwą korzyść z oclenia towaru niższą od obowiązującej stawką celną odniosła strona powodowa, a działanie takie – wbrew twierdzeniom skarżącej – byłoby raczej nieracjonalne z perspektywy prowadzenia przedsiębiorstwa pozwanych, przy oczywistych korzyściach dla powoda.

Powyższe okoliczności, zdaniem Sądu odwoławczego świadczą o tym, że pozwani przyjmując kolejne zlecenia od powoda byli związani jego wskazówkami i jego dyspozycją, co do oclenia towaru w stawce 5%. Wynika to z natury łączącego strony stosunku obligacyjnego – umowy zlecenia. Pozwani jako przyjmujący zlecenie byli związani wskazówkami powoda, co do sposobu jego wykonania wynikającego z treści jego oświadczenia oraz przedstawionych przezeń dokumentów. Bez znaczenia przy tym pozostają wywody skarżącej co do charakteru przedstawicielstwa w jakim działali pozwani w imieniu powoda i ewentualnego braku ich związania zaleceniami reprezentowanego, gdyż bez względu na ustalenie takiego charakteru trudno jest zgodzić się z twierdzeniami apelacji bo nie można uznać, że przedstawiciel (nawet pośredni) działający w ramach umowy zlecenia, w której szczególnie istotny jest element wzajemnego zaufania stron. może i powinien działać wbrew wyraźnym poleceniom mocodawcy.

Sąd Okręgowy nie podzielił oceny prawnej Sądu Rejonowego dokonanej na podstawie prawidłowo poczynionych ustaleń faktycznych. Analiza związku art. 734 k.c. z art. 471 k.c. wskazuje że zgodnie z zasadą *volenti non fit iniuria* brakuje podstaw to tego, aby rozpatrywać odpowiedzialność pozwanych na zasadzie odpowiedzialności odszkodowawczej, z uwzględnieniem wszystkich jej przesłanek: winy, staranności działania, związku przyczynowego i szkody, skoro podjęte przez pozwanych działania, które przyniosły szkodę powodowi zostały podjęte na ewidentne polecenie powoda. Uniemożliwia to bowiem dokonanie subsumpcji tego faktu pod nienależyte wykonanie umowy zlecenia przez pozwanych, a co za tym idzie badanie ich odpowiedzialności na zasadzie art. 471 k.c. Zbędne jest zatem, jak uczynił to Sąd Rejonowy, badanie związku przyczynowego pomiędzy szkodą powoda a działaniem pozwanych.

W tym kontekście także kolejne zarzuty powoda naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i jego błędnej oceny, w tym zeznań M. O. na okoliczność, że powód był zapewniany przez pozwanych o tym, że organy celne i skarbowe nie będą naliczać odsetek z tytułu zwłoki za wyrównanie zaniżonej należności celnej (zarzut 2.b), należy uznać za chybione. Z samego bowiem faktu, że pozwani nie informowali powoda o konsekwencjach zniżenia stawki celnej w postaci odsetek, brak jest podstaw aby wywodzić odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanych, skoro stosowanie zaniżonej stawki celnej przez pozwanych było wyrazem woli powoda, którego pozwani reprezentowali. Brak jest przy tym w zgromadzonym materiale dowodowym podstaw do ustalenia, że powód był „zapewniany” o braku konsekwencji omawianych działań (nie naliczaniu odsetek), a nadto w konsekwencji irrelevantna w tych okolicznościach dla rozstrzygnięcia jest kwestia ustalenia, czy w tym zakresie pozwani dochowali należytej staranności, co do realizacji obowiązku poinformowania powoda o możliwych konsekwencjach takiego działania, bowiem powód jako mocodawca świadomie zlecając pozwany zastosowanie niższej stawki winien był się liczyć z dalszymi konsekwencjami skarbowo-celnymi takiego zlecenia, jako moderator działań pozwanych (zarzut 2.d).

Bezzasadny jest też zarzut nieustalenia, że pozwani wiedzieli o toczących się postępowaniach podatkowych przez Urzędem Celnym w Ł., lecz nie czynili w tym zakresie żadnych działań mających na celu ochronę powodowej spółki (zarzut 2.e.), skoro jak wynika z prawidłowo poczynionych ustaleń, powód w tych postępowaniach występował sam, bez pełnomocnika. W związku z tym, pozwani nie mając żadnego umocowania, nie byli też zobligowani do podejmowania działań na rzecz powoda w tym zakresie.

Zauważyć należy, że zarzut naruszenia art. 229 k.p.c. przez nieuznanie jako faktów przyznanych przez pozwanych (zarzut 1.a. i 1.b.), skarżący odniósł do okoliczności pozostających poza istotą sprawy: poniesienia szkody przez powoda oraz działania przez pozwanych jako przedstawiciel pośredni powoda. Pozostają one bez wpływu na ocenę odpowiedzialności pozwanych w sytuacji, gdy tej odpowiedzialności, co do zasady, nie ponoszą, co sytuuje te zarzuty w kategorii zarzutów chybionych.

W konsekwencji bezzasadne są też zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego art. 355 § 1 i 2 k.c. oraz art. 471 k.c., a także art. 361 § 1 k.c. (zarzut 3 i 4) skoro w sprawie brak było podstaw faktycznych do zastosowania reżimu odpowiedzialności kontraktowej ze wszystkimi jej konsekwencjami. W sytuacji gdy, jak prawidłowo ustalono, działanie powoda odzwierciedlające jego wolę doprowadziło do niekorzystnej dyspozycji jego własnym majątkiem, to zgodnie z powoływaną już zasadą „*volenti non fit iniuria*” nie może, zdaniem Sądu odwoławczego, poszukiwać podstaw do obarczenia innego podmiotu odpowiedzialnością za skutki tego działania, którego konsekwencje w pełni rozpoznawał. Powód także jest przecież przedsiębiorcą i również od niego, a nie tylko od pozwanych, należy oczekiwać i oceniać jego działania z podwyższoną miarą staranności (art. 355 § 2 k.c.).

Sąd II instancji nie dostrzegł żadnych uchybień kwestionowanego wyroku, które winny być uwzględnione w toku kontroli instancyjnej z urzędu. W tym stanie rzeczy, wobec bezzasadności wskazanych zarzutów sformułowanych przez apelującą, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. zasądając od powoda solidarnie na rzecz pozwanych kwotę 1.200,00 zł tytułem zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym zgodnie z § 6 pkt 5 w związku z § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z

dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 roku, poz. 461 ze zm.).

Ryszard Badio Mariola Szczepańska Bartosz Kaźmierak